

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben házhoz hozva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.

A szerkesztőség kéziratok visszam-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 220. szám.

Nagy-Várad. Csütörtök, 1913 szeptember 25

Szellemes annexió.

Ezelőtt egy pár évvel komoly magyar publicisták ajakán hangzott fel panasz az osztrákok ellen. Nem politika adott okot a panaszra, csupán azt vetették az osztrák lapok szemére, hogy minden valamire való nagy emberünket megtették osztráknak, lefoglaltak maguknak. Amit ezek a kedélyes osztrák urak tettek akkoriban, azt teszi ma nálunk a zsidó sajtó, igaz egy kicsit változtatva a dolgon. Másként okoskodnak. Nem azt mondják: aki nagy ember, az zsidó, hanem aki nem zsidó eo ipso nem nagy ember. Ott van a legutóbbi eset. Meghalt Vámbéry Ármin, a világhírű orientalista, aki — valljuk csak be őszintén — nagy tehetségű ember volt. S valóak a lapokban nagy magasztalások! Még idegen lapokból is kiollózták az idevágó, a Vámbérit magasztaló cikkeket. Szóval tombolt a sajtó s volt olyan lap, mely szemére vetette a mai miniszterelnöknek, hogy Vámbéri családjának nem küldött részvét-táviratot.

Ez az egyik eset. Ime a másik. Hat hónappal ezelőtt meghalt egy orvostanár. Kiváló észtehetség volt, nagy kaliberű, európai hírű tudós, aki személyes ismerőse, egykori asszisztense volt a nagy Pasteurnak, akitől maga ez a híres francia ember sokat, nagyon sokat várt s mondotta neki, maradjon mellette s halála után végezze be azt a munkát, melyet ő megkezdett. Pertik Ottó volt ez az ember. Ugy-e hogy ismeretlen név? Pedig a német orvosok körében s a beteg emberek kö-

zött fogalom ez a név: Pertik; ő általa jutott tudomására az egész művelt világnak, hogy az orvostudományban magyar részről is vannak olyan művelői, akik előtt bárki ha kalapot emel, magát tiszteli meg. S mikor ez az ember meghalt, nagyon sok magyar lapban egy szó sok, annyi sem volt róla írva, egy néhány 10—20 sorral elparentálta a tyuktolvajokról szóló hírek között s egyetlen egy fővárosi lap volt, mely terjedelmes cikkben, kellőképp értékelte.

Pedig ha Vámbérit meg Pertiket összehasonlítjuk, annyival nagyobb kaliberűnek találjuk Pertiket, a mennyivel fontosabb az a tudomány, amelyet Pertik művel, mint az a melyiket Vámbéri. S mégis micsoda némaság akkor s micsoda lárma most!?!

Az ok nem nagy, nincs mit keresni. Vámbérről nem szólunk, Pertik pedig kongreganista volt, aki párisi tartózkodása idején a nagy Pasteurrel együtt járt áldozni.

Itt az ok.

k. s.

Tisza—Andrássy. Gróf Tisza István miniszterelnök hosszabb nyilatkozatot tett közzé, amelyben gróf Andrássy Gyula pártalakításával foglalkozik.

A pártalakítást örömmel fogadta, mert így legalább van olyan ellenzéki párt, amely a körülmények bármilyen alakulata között is krízis nélkül átveheti az ország kormányzatát. Andrássy programjának külügyi és katonai részét aláírja, de sajnálkozik, hogy Andrássy a közigazgatási reform kérdésében megváltoztatta álláspontját.

A választójog kérdése — folytatja Tisza — a legsötétebb pontja Andrássy politikájá-

nak. Melegen óhajtja, hogy az ellenzék be-
menjen a parlamentbe. Az új házszabály
nem lehet ok az elmaradásra, mert a többség azt legalisan hozta. Ha az ellenzék nem trombitál, az őrség nem fog bemenni a Házba.

Most a választójogi törvényeletbe léptetés-
velkapcsolatos kérdések rendezése és a köz-
igazgatási reform a legsürgősebb feladat. Mun-
kában van a választókerületek beosztása, a
választási bíráskodás és a vármegyei reform,
ugy hogy ez a három javaslat remélhetőleg
a téli ülészek alatt törvényerőre emelkedik.
A tisztviselők mandátumát törvényjavaslattal
szintén meghosszabbítják s mielőbbi javas-
latot nyújtanak a jegyzői és segédjegyzői
illetmények felemeléséről. Foglalkozik a hor-
vát kérdés megoldásával is,

Az albán-szerb háború. Háboru-
nak és nem egyszerű csatározásnak kell im-
már azt a harcot neveznünk, amelyet a
szerbek és albánok folytatnak egymással.
Szerbia ma már mozgósított, a mire annál
inkább szükség volt, mert az albánok jelen-
tékeny sikereket értek el a harcúterén. Így
például elfoglalták és fölguyjították Dibra
városát.

Ujabb táviratok szerint a montenegrói
határon is folyik a harc; itt az albánok
Tuzi városát elfoglalták a montenegróiaktól.

Hogy az albánok nem könnyen fognak
belenyugodni abba, hogy a szerbek és mon-
tenegróiak megosztottak az ő földjükön, az
előrelátható volt, de hogy ily hamar ilyen
véres összeütközésekre kerül a sor, az
nem csak Európát lepte meg, hanem ma-
gukat a szerbeket is.

Mivel a szerbek már előre kijelentik,
hogy az albánokkal legkiméletlenebb módon
fognak elbánni, hogy a két népnek küzdelme
adáz és hosszú lesz.

Fertőtlenítő anyagok: Nyers és tisztított Lysoform,
Carbolsav, Carbolmész, Formalin, Sublimat, Sub-
limat szappan stb. Legolcsóbb áron kaphatók.

Tessék okvetlen árajánlatot kérni.
Telefon 1302. szám.

Farkas István „Apolló” drogeriája

Nagyvárad, Rimanóczy-palota, Rákóczy-ut.

Telefon 1302. szám.

A kamara teljes ülése

Köszönetet szavaztak az elnöknek

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara tegnap, szerdán délután teljes ülést tartott dr. Moskovits József elnöklete alatt.

Az ülésen hosszú vita keletkezett a zárórától alkotandó szabályrendelet kérdésénél.

Elnöki kijelentések.

Az elnöki közlések tudomásul vétele után dr. Moskovits József elnök két kijelentést tett, félreértések kikerülése végett. A kamara évi jelentésében az egyik iparos által beküldött vélemény van leközölve, hogy a mostani válságos időben a Nagyváradi Takarékpénztár járt el az iparosokkal szemben a leghumánusabban. Ezt a kamara nem osztja, mert mindazok a nagyváradi pénzügyintézetek, amelyek belső bajokkal nem küzdöttek, humanusan és előzékenyen jártak el. Továbbá ugyancsak az évi jelentésben a pénzügyintézetek működésének felsorolásánál kimaradt az egyik legnagyobb nagyváradi pénzügyintézet: az Egyesült Biharmegyei Bank és Központi Takarékpénztár neve.

Az elnök bejelentését tudomásul vették.

Kirakatverseny Nagyváradon.

Az elnöki tanácsülés jegyzőkönyveiben foglalt határozatokat ismertették ezután.

Tudomásul vették a kereskedelmi kóroda egyesület alapítványának kamataiból kiosztott tandíjsegélyre vonatkozó határozatot.

Az elnöki tanács, elnök indítványára egy kirakatverseny rendezését határozta el. A verseny rendezésére bizottságot küldtek ki és pedig dr. Moskovits József elnökből, Schwarcz Izidor oszt.-elnökből, Leitner Márton, Breider Armin és Brüder Jenő beltárgyosokból és dr. Sarkadi Lajos titkárból, akik a kiállítás előkészítéséről annak idején jelentést tesznek.

*

Dr. Sarkadi Lajos titkárnak, a miniszter

leirata értelmében engedélyezték, hogy részt vegyen az erdőipar részvénytársaság igazgatóságában.

Elnök indítványára az alelnökké megválasztott Schwarcz Izidor helyére Leitner Lázár beltárgyos választották be az elnöki tanács tagjává.

Megválasztották az ipartanács tagjait a városhoz és vármegyéhez.

Új kamarai tagok.

Bejelentette elnök, hogy Markovits Sándor helyett Popper József, dr. Kenéz-Kurländer helyett Rákos Vilmos, Moskovits Farkas helyett Köblös Ferenc és Margitáról Könyves Gusztáv helyett Lipeczky Gyula póttárgyosokat hívták be bel-, illetve kültárgyosokká.

Boros Jenő kifogásolja, hogy dr. Kenéz-Kurländer Edét a beltárgyos közül törölték. Március óta nem vett részt a kamara ülésein. Méltányos, hogy meghagyják kamarai tagnak.

Felolvasták dr. Kenéz-Kurländer Ede levelét, melyben rámutat, hogy még nem telt le a 6 hónap s Nagyváradra vissza szándézik jönni, kéri tehát, hogy ne töröljék a kamarai tagok közül.

Schwarcz Izidor szerint nincsen joga a kamarának, hogy törölje dr. Kenéz-Kurländer Edét, mert még csak három nap múlva telik le a 6 hónap. Várjuk meg ezt az időt.

A többség azonban dr. Kenéz-Kurländer Edét a beltárgyos sorából törölte s Rákos Vilmos behívását mondta ki.

*

Felterjesztést intéz a kamara a Magyar Védőegyesületnek azon álláspontja mellett, hogy a magyar kir. államvasutak fogyasztási szövetkezeteinek ne engedjék meg a hazai ipartól is beszerezhető áruknak külföldről való beszerzése.

Az üzleti záróra.

Az üzleti záróráról szóló szabályrendelet tervezetre nézve előterjesztette titkár a kereskedelmi osztály következő módosító javaslatát:

1. a gyarmat- és fűszeráru, valamint a

szatócok üzleteket kivéve, az egységes zárási idő fél 8 órában állapíttassék meg;

2. a kizárólag cukorkákat stb. áruló üzletek legkésőbb éjjel 10 óráig legyenek nyitva tarthatók;

3. egyebekben a törvény 1. §-ában foglalt zárási és nyitási idők érintetlenül maradjanak; de

4. az alkalmazottak részére egyfolytában 10 órai pihenő idő mindenestre biztosíttassék;

ezen javaslat küldessék meg Nagyvárad város és Biharmegye törvényhatóságaihoz.

A kereskedelmi alkalmazottak beadványban kérték, hogy a zárórát 7 órában állapítsák meg.

Hosszu vita után a kereskedelmi osztály javaslatát elfogadták s ilyen értelemben ad véleményt a kamara Nagyvárad városának és Biharmegyének.

Kapcsolatosan elhatározták, hogy a szatócok és élelmiszer árusokra vonatkozólag külön felterjesztést intéz a kamara a kereskedelmi miniszterhez s rámutat a törvény hiányaira.

*

A kereskedelmi miniszter véleményét kérő leiratára az iparos osztály javasolja, miszerint a teljes ülés oly irányu vélményt adjon, hogy a szerelő (vizvezetési) ipar a képesítéshez kötött iparágak közé soroztassék. Az osztály javaslatát elfogadták.

A prágai kamara átiratát, az állami szállítások és munkálatokra vonatkozó ajánlatok bélyegilleték mentesség tárgyában, támogatja a kamara.

Az aradi üzletvezetőség átirata a nagyváradi vasútállomás raktárai körül észlelt hiányok pótlása tárgyában nem elégti ki a kamarát, miért is újabb átirat küldését határozták el.

A beszercebányai kamara átiratát a fiatalok munkások éjjeli és a fiatalok munkások nappali munkaideje tárgyában, a teljes ülés pártolja.

Urán Mihály indítványozta, hogy a Hungária cipőgyár működésének ellenőrzésére

A NAGY OMLÁS BÜVÖLETE.

Hogy Szent László városából a Királyhágó 582 m. magas, gazdag kilátású orma s a révi völgy, ez a csudaszép sziklaszoros, barlangjával, zuhatagával, sziklaváráival, zugó erdejével, gyönyörű kilátópontjaival mindössze egy hosszabb délutáni kirándulás; hogy a vasuton félóránnyira eső Püspök- és Félix-füldök a bájos erdei és magaslati, kilátásos séták egész sorozatát nyújtják, ezt sok váradi ember tudja és élvezte is: de hogy itt Várad határában öt fertályórai séta árán büvöletes szépségű kilátást élvezhetni, amely a maga változatosságában ugyyszólván egész Biharországot elének tárja; erről, azt hiszem, a váradiak igen kiesiny százalékának van sejtelve.

Fütyül a szél, az idő már őszre jár — mondhatjuk néhai való jó Toth Kálmánnal, de a szép szeptemberi idő még mindig alkalmas arra, hogy akik eddig még nem jártak a Nagy Omláson — mert ez az az említett szép kilátás — e cikket elolvassák, mely reklámja akar lenni gyönyörű kiránduló helyünknek, kedvet kapjanak hozzá és meggyőződjenek róla, hogy semmi túlzás nincs abban, amit Várad környékének dícséretére elmondok.

Az egész utat a Bémer-tértől jó 4 és fél kilométernyire becsülöm, a katonai térkép

után. A hegy lábáig, a Bunyitay-ligeti kutházig terjedő első részlet jó másfél kilométer, de ezt ugyyszólván folytonos fasorban tehetjük meg. Az Ezredévi Emléktéren és Bunyitay-ligeten át mehetünk, ami egymaga szép, bájos kis séta. A kutház mellett jobbra áthaladunk a vasuti száraz hid, vagy u. n. áteresz alatt, s rögtön felkanyarodunk jobbra a Körözs-oldal gerincére. Alig néhány lépés után megkezdődik a Körözsoldal gerincének folytonos kilátása, állandó panorámája. A kutházról fél kilométernyire van a Szent István előhegyének orma, hol most a Gyurkovits szőlő telken kis dombon filegória áll. Itt állott a premonstreiek kolostora, kiket 1130-ban II. István királyunk hozott Váradra, s telepített le e gyönyörű helyen. Egyéb néhány rossz téglánál nem maradt a kegyesség és kultúra e nemes tanyájából. A séta ideig szép kettős kilátással gyönyörködhetünk. Látszott a város, épületeivel, a Körözs-völgye, a Kálvária jellegzetes előhegye, aztán a szőlővidék, a háttérben Szállodabágy fehér házai, mint egy fecskefészek magasra helyezve, a hegyoldalon...

Szent István hegyén túl a baloldali kilátás megszűnik; a 223 m. magas Görögöldai eltakarja előlünk a távolabbi hegyeket; a jobboldali kilátás ellenben a Körözs-völgye felé egyre távol, terjeszkedik. A Püspök-füldő melletti 343 m. magas szép Bányá-

domb vagy Somló mögött feltűnnek jobbra a béli hegyek, balra a Nagy-Bihar csoportja és a sztina de válói hegyecsoport. Így tart ez a kilátás egész a vizvezeték reservoirjáig, amely a kutházról számítva egy kilométer. Utána egy kis darabig zárt uton, mély uton haladunk, de csakhamar jobbra kilátás nyílik a Körözs-völgyre és a távoli hegyek egyre növekedő panorámájára, sőt egy fél kilométernyire a reservoirtól ismét kettős lesz a kilátás, de már hatalmasan megnövekedett arányokkal. Balra a váradi vidéki szőlőhegyek egész rendszere feltárol előttünk: a Nagy és Küssötétág völgyei, azontul a Kálvária gerinc folytatása, tul rajta az Aranyhegy, oldalán a papnevelő intézet szőlőjével, a Nagy hegy, végre Hegyköz Szállodabágy egész terjedelmében, csillogó fehér bércével a hegyoldalon. Szép látvány a Nagy Sötétág fölött az Agrárbank hatalmas terjedelmű szőlője. A jobboldali panorama persze sokkal hatalmasabb méretű; a Körözs-völgyből egyre több látszik, a bihari nagy hegyek egyre világosabban bontakoznak ki előttünk. Egyre keletnek haladva a gerinc utján feltűnik előttünk a Nagy Omlás hegye, melyre innen a gerincről hirtelen meredek ösvény visz fel jobb oldalt a gerinc utjától. A meredek kapaszkodó feleutján megfordulunk, hogy egy pillantást vessünk a város felé. Hatalmas félkörpanoráma ez. Jobbra, Szál-

ZENKER

modern fényképész műterme

Helyi és vidéki telefon 12-26. Szent János-u. 72.

Finom kidolgozású levelezőlapok 6 db. 1 K 40 f. Fényképeket 50%-kal olcsóbban készítem mint bármelyik fényképész Nagyváradon. A menaszonyi felvételek kedvezményes árban készülnek. Tisztelt megrendelőim 6 db fénykép után 3 levelező lapot ajándékba kapnak.

bizottság alakították. Öt tagu bizottságot választottak, amelynek tagjai dr. Moskovits József elnök, Schvarcz Izidor, Cser János, Stágl Kálmán és Urán Mihály.

Ugy a különböző nemzetek, mint a különböző nemzetekhez tartozó egyének közötti ellentétek elintézése nemzetközi bíróságok létesítését a londoni kereskedelmi kamara szükségesnek tartja, s kéri ezen dolog propagálását. Kiadták az elnökségnek.

Köszönet az elnöknek.

Szabó Károly beltag a honvédtüzérlaktanya munkáinak odaitélésére vonatkozólag a város főmérnöke egy vállalkozónak javasolja kiadni a munkákat. Ez méltó aggodalommal tölthette el az iparosokat, hogy el- esnek a munkától. Kérték volna szakonként a munkák kiadását, de tudták, hogy a főmérnök javaslata keresztül megy. A város kötelezhette volna a vállalkozót, hogy a szakmunkákat váradi iparosokkal készíttesse, de utólag már nehezebb lett volna a meg- egyezés. Kedvezőbb volt, hogy előre megál- lapodtak a vállalkozóval a feltételekre. A tárgyalások vezetésére a kamara elnökét kérték fel, aki a legnagyobb buzgalommal eleget tett a kérésnek s éjjel-nappal foly- tatta a tárgyalásokat s kedvező eredményt ért el. Ezért indítványozza, hogy a ka- mara teljes ülése jegyzőkönyvében hálás kö- szönetét fejezze ki az elnöknek. (Taps.)

Dr. Moskovits József elnök kéri, hogy tekintsenek el a köszönetnyilvánítástól. Aki az ő helyét elfoglalná, az ipar érdekeit vé- denie kell. A meg egyezés a viszonyok ha- tása alatt történt. A mostani sanyaru visz- nyok között, mikor a műhelyekben kialszik a tűz, megáll a munka, mindent meg kell tenni az iparosok érdekében. Meggyanusítá- soknak is ki volt téve, de ő hálás a lelki- ismerete szerint. Azok az iparosok, ha nem is érnek el fényes eredményt a meg egye- zéssel, de kenyérhez jutnak, amely most szükséges.

Szabó Károly nem vonja vissza indít- ványát. A meggyanusításokat tudják, de nem

adnak rá semmit. A kamara egyértelem- mel nyilvánítsa elismerését és hálás köszö- netét.

Az indítványt elfogadták.

*

Elnök ezután üdvözölte az új kamarai beltagokat.

Ungerleider Mór rámutat, hogy a köz- szállítási szabályrendeletet nem tartják be a munkák odaitélésénél. A kamarának köte- lessége a közszállítások felett őrködni.

Ezzel az ülés véget ért.

Gr. Széchényi püspök debreceni látogatásai

Vasárnap bérmált Debrecenben gróf Széchényi Miklós püspök s a bérmálás után — mint az némelyek szokása, ha ka- tholikus főpapról irnak — rögtön néhány tendenciózus cikket helyeztek el a püspök- ről itt-ott, felületes sajtóorganumokban.

Tegnap két debreceni lap is foglalkozik Széchényi püspökkel. Az egyik autóaprósá- gokot költ. Kedélyes, ártatlan eseteket, a melyeknek csak egy a hibájuk: hiányzik belőlük az igazság. No de az ujságírói fantáziának is kell valamit engedni.

A másik lap komoly dologgal foglalko- zik: megírja, hogy a megyés püspök nem látogatta meg a debreceni rabbit és az ottani tábarnokot.

Ennek tárgyában a legilletékesebb he- lyekről szereztük be információinkat, telefo- non beszéltünk a debreceni plébániával is s ezek alapján a valódi tényállást a követke- zőkben közölhetjük:

Debrecen egyike a nagyváradai egyház- megye legnagyobb egyházközségeinek. Elha-

tározta ennél fogva gróf Széchényi püspök, hogy Debrecenben gyakrabban tart bérmálást. Az első bérmálás két év előtt volt, amikor nagy fényvel fogadta a hajduváros az első látogatását tevő főpásztort. Az idén a me- gyés püspök nem akarta ismét terhelni a debrecenieket a küldöttségek felvonulásával stb., azért minden ünnepélyes fogadtatás mel- lőzését kérte. Nem is volt semmiféle külön- leges parádé. Ennek ellenére Széchényi püs- pök délután Gróh prépost-plébános kíséré- tében folytonosan látogatásokat tett a város- ban, amelyeknek azonban kevésbé volt jel- legük, nem úgy, mint mikor öt első bérmá- lásakor a város hivatalosan és ünnepélyesen fogadta.

A meglátogatottak közt tényleg nem szerepelt sem a rabbi, sem a tábarnok. El- tekintve a mostani bérmálás csaknem kizá- rólag benső, egyházi jellegétől, a két szóban forgó egyén meg nem látogatásának volt még különleges oka is és ha egyesek jónak látták az ügyet szellőztetni, álljon itt a valóság.

Vegyük először a debreceni rabbit, ne- hogy az is mellőzés legyen, ha a tábarnok után emlékezünk meg róla.

Mikor két év előtt Széchényi püspök Debrecenben bérmált, mint első hivatalos püspöki látogatáskor szokás, a város nagy fényvel fogadta a főpásztort. Küldöttségek vonultak fel, köztük a hitközségek is. A zsidó hitközség hiányzott, az állandó szokás elle- nére fölöslegesnek tartotta a tisztelgést. A megyés püspök mindenkinek, minden kül- döttség vezetőjének visszaadta a látogatást. Annak dacára, hogy sem a zsidó rabbi, sem a hitközség nem kereste fel őt, meglátogatta Széchényi püspök a rabbit is. Másnap — te-

dobágy képével kezdődik, vonul balra a szőlő hegyeken át, melyeken túl terül a nagyalföld, a város vasút melletti része, a háttérben a síkságon csillogó Körözs. Meg- szakítja a távoli panorámát a Szt. István hegye, mely elrejtí Várad zömét előlünk. A hegytől balra folytatódik a város, a síkság a falvak; Ürög, Csehi, Kardó, Szt. Márton, Somlóhegy panorámája. A Somlóhegy a déli kapubálványa a Körözs-völgy torkolatá- nak, előttünk a Körözs-völgy nagyrésze is, falvaival, rétjeivel, szántóföldjeivel. Hatalmas méretű, gazdag, változatos egy panoráma, de hagyjuk. Megfordulva felkapaszkodunk az Omláshegy ösvényén s néhány perc alatt a hegyi ut 3-ik kilométerjét is hátrahagyva, a Nagy Omlás szélére jutunk.

Siste gradum viator, állj meg vándor! Itt olyan világ vége forma hely van, melyen Garay obsitosa módjára lelőgathatjuk lá- bainkat. A Nagy Omlás hegye tudniillik réges-régen — már az Árpád kori okleve- lek Umlásról beszélnek — a Körözsoldal, az az dél felé szakadékkal végződik. Vagy 20 méternyi magasságban függéleges agyag- meredély van, mely Fugyivásárhelyről nézve mint valami diadém koronázza a hegyet. A szakadék alatt folytatódik a hegy szelidebb lejtője ligetes szőlőkkel le a völgy szín- vonaláig, a Körözs 135 méternyi szín- vonaláig. Érdekes maga ez a hegy hirtelen feltűnő szakadékjával, mely úgy szólván az

utolsó lépések meglepetése; de mi ez a ki- látáshoz képest, mely itt gyönyörtől ittasult szemek elé tárul! Szeretném letenni a tollat, mert micsoda képet nyújthatok én szóval erről a látványról, mely vagy 20 év óta, mióta a Nagy Omlást járom, annyi gyönyörűséggel töltötte el szememet, szí- vemet, de hát que faire? ha már egyszer vállalkoztam a feladatra! Hatalmas arányu egész Biharország képét nyújtó panoráma ez, mely mondjuk három fertály környi ter- jelemben vonul el előttünk. Kezdődik Vá- rad északnyugati végével (a vasút tájéka.) Mögötte az Alföld kolosszális tányérja az aláhanyatló nappal. Várad zömét innen is a Szt. István hegye takarja, de Várad-Velence élénk tárul száz füstölő kéményével. E mögött is a síkság látszik Ürögig. Aztán kezdődik a hegyvidék Csehinél. Fölötte a hegyen Kardó házai. Ez alatt a Félix-Fürdő, Pecszenmárton szép kastélya és templomá- val. Hirtelen szökik fel balra ettől a Somló gyönyörű erdőkoszorúza piramisa, alatta Hájó, Rontó. Mint a Körözs-völgy öre áll a szép hegy. Balra tőle a gyönyörű Körözs- völgy, mint egy óriási színes mappa terül el szemek előtt. Zöld rétek, ligetek, ezer kanyarulattal folyik a kék Körözs, tanyák, gyártelepek, legelésző csordák, nyájak, szán- tóföldek, falvak szegélyezik. Nagykér, Alpár, Fugyivásárhely, Fugyi, Szakadát s annyi más szép magyarnevű (fájdalom csak nevű!)

falú látszik, messzebb keletnek a mezőte- legdi középkori templom homlokzata, oly világosan, hogy le lehetne rajzolni. Látszik a telegdi állomás, füstölő gyártelepével. Hát még a távoli hegyek! Gyönyörű sötét kék foltokkal rajzolódik bele a kép hátterébe. A Móna Kordra 1000 méteres esucsa, a Nagy Bihar (1849) hatalmas masszívja, tö- mege, balra tőle a sztinai hegyek egész gazdag körvonalu láncolata. A Cornu Muncilor, a Bohodeu, a Vurvu Poieni, a Buteasa hármas esucus profilja, a Vlegyásza lomha tömege, mely már Erdély. Azután Rézhegy- ség láncolata, egyik pontján a magaslaci Zichy kastélylyal. Szép tiszta időben ez is látszik. De ezek csak szavak-szavak. Ki be- szélhetne a lemenő nap világításában egyre mélyedő színekről, ezer árnyalatról, melyet az ittasult szem gyönyörrel szí magába, de amelyről a száj csak dadoghat! Nem tehe- tünk róla, de különbnek tartjuk a Nagy- omlás kilátását a budapesti János-hegyénél, bár a sokkal magasabb (526 m.) Olyan hegy- láncolatot, mint a Réz- a sztinai-de válé-i, a Bihar, a béli hegyek, a Jánoshegyről nem láthatni, sem olyan impozáns gyönyörű völgyi képet, mint a Körözs-völgy.

Pedig ez a kilátás még szebb lehetne, teljes körpanoráma lenne teljes áttekintéssel a váradi szőlőhegyek, tehát észak felé, ha a tető legnagyobb pontjára, hol most egy házacska zárja el a kilátást egy akármilyen

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készíttetnek

Fehér János kötszer gyárában Rákóczi-ut, (Bémer-tér.)

ahol óriási választékban kapnátok: Irigátorok, fecskendők, gumi- harisnyák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és minden- féle **szülészeti** és **betegápolási cikkek.**

Mentőszekrények nagy raktára, műlábak, támgépek, miderek jutányos árban és kitünő kivitelben készíttetnek. Telefon 419

hát két nappal a küldöttségek tisztelgése és egy nappal a püspök látogatásai után — elküldötte a rabbi a fiát Széchenyi püspök-höz és megkérdezte, tisztelegjen-e nála a zsidó hitközség? Természetesen az volt rá a válasz, hogy a világot se fáradjanak az urak. Az ilyesmit nem szokás kérdezni. Ezek után a rabbi fölöslegesnek vélte, hogy a püspök látogatását visszaadja. Egyéni felfogás, az bizonyos, de ezek után valóban igen különös dolog azon megütközni, hogy Széchenyi püspök nem sietett a rabbit még egyszer felkeresni.

A tábornokot sem látogatta meg a püspök, ez is igaz. Ennek azonban semmi különleges tendenciája nem volt, mert hiszen meglátogatta Berzeviczy ezredest és báró Berg őrnagyot. Ellenben a tábornok meglátogatásának elmaradása azzal áll összefüggésben, hogy még nincs elintézve a tábornok és Gróh prépostplebános közt felmerült ügy.

A trónörökös a királynál. Bécsből jelentik, hogy a király tegnap egy óras kihallgatáson fogadta Ferenc Ferdinánd királyi herceg trónörökösét.

A horvát kérdés. Holnap délután 5 órakor Budapesten minisztertanács lesz, melyen Tisza István elnököl. A tanácskozás egyedüli tárgya a horvát kérdés lesz. Ma gróf Tisza István meglátogatta a kórházban a kormánybiztost és vele hosszasan tanácskozott.

szerény kilátó tornyot építenének. Néhány száz korona árán olyan körpanorámához jutnánk, mely messze földön ritkítaná párját. Mellette egy kis nyári vendéglő épülhetne, menhelyül és testi üdülésre. Csak hogy perze nálunk álmok álmódója a neve annak, aki ilyet mer mondani. Ha ez a gyönyörű Körözsoldal külföldön lenne, bezzeg akadna, aki méltassa s villamos vasutal tennék megközelíthetővé.

Ha még egyszer végig akarjuk élvezni a gyönyörű kilátást, ugyanazon az uton térhetünk vissza s ez esetben nem kell ötnegyedóra sem ahhoz, hogy a Bémer-térre jussunk. Ha ellenben van elég időnk, s a völgyi utat választhatjuk, mely igaz, két órába kerül, de egészen elütő, másnemű szépségekkel kecsegtet. Ez esetben tehát a Nagy Omlástól északnyugatra fekvő nagy hegy-amfiteátrumra ereszkedünk le, idilli tanyácskák között le a völgyi utra, mely a hegy alatt fut végig. Lejutva a hegy aljához s egy kilométernyit haladva Várad felé a hegy-amfiteátrum félkörben húzódó láncolata szép tájképet ad. A Nagy Omlás szintén pompás látványt nyújt innen. Két kilométerrel odább, túl a Grünwald tanyán az országot egészen közel jut a kanyargó Körözhöz, melynek ligetes partja a festői motívumok egész sorozatát nyújtja. Az Isten is festőiskola színhelyének teremtette ezt a bájos Körözmelléket.

Némethy Gyula dr.

Kiszökött katonák rablótámadása.

Leütöttek egy sertéskereskedőt. — Hajnali razzia a várban. Letartóztatott bakák. — Összejátszanak a katonák a várban.

Keddről szerdára virradó hajnalon véres rablótámadás történt a Nagypiac-tér egyik sötét szögletében. Argyelán Demeter kardói sertéskereskedőt három alak megtámadta. A támadók közül kettő 37-es katona volt, a harmadik pedig civil ember. A két katona bajonettejével verte areba a kereskedőt, akinek hétszázhatvan korona volt a zsebében. Az ütések alatt Argyelán elájult, pénzét elvették és ott hagyták a szerencsétlen embert vérben fetrengve.

Katonák a tettesek.

Argyelán egy félóráig feketett öntudatlanul. Azután magához tért, feltápászkodott és odavánszorgott a rendőrszobához. Gecey Károly rendőr nyomban jelentette telefonon a Központba, hogy a Gilányi-utca elején véres rablótámadás történt. — Ehrlich Imre ügyeletes rendőrtiszt három rendőrrel és Vass Károly detektívvel éjjel 1 órakor kisetett a tett színhelyére.

Argyelán arcán hatalmas ütlegek nyoma látszott. Szemei vérbeborultak, alig lát velük. Rögtön kihallgatták s röviden így adta elő az esetet:

— A Gilányi-utca 1. sz. alatti koreszmában vacsoráltam. Hozzám esatlakozott két 37-es közkatona és egy civil. Ejjel egyegyed 12 órakor azt mondtam, hogy tovább nem maradok. Megyek haza Kardóra.

— Mind a hárman kikísértek és az egyik katona a civillel karonfogott. Én ki akartam huzni a karom, nem engedtek, mire hangosan kezdtem kiabálni. Erre lefogtak, számam földdel betömtek s közben folyton ütöttek. A többire nem emlékszem.

A várban hiányzik három ember.

Ehrlich Imre azonnal a várba ment. Az inspekciós zászlós intézkedett, hogy razziát tartsanak: ki hiányzik. Trombitajelre lerendelte az összes naposokat, akik csak azt jelentették, hogy egy ember hiányzik, de ennek kimaradási engedélye van.

A rendőrtiszt nem elégedett meg ezzel a jelentéssel.

— Kérem, ragaszkodom hozzá, hogy végignézzük most az összes szobákat.

A zászlós engedett és az eredmény meglepő volt. Ugyanis a 7. század helyiségeiben az egyik szobából hiányzott két katona. Erről a naposok nem tudtak. Két köpeny lógott a falon. Rögtön megállapították, hogy Pántye Illés és Kodró Antal hiányzanak.

Elállták az összes bejárásokat, lovasrendőrök indultak őrjáratokra. Őröket bujtattak el azokra a helyekre, ahol a katonák éjszaka ki-beszökni szoktak a várba. Ezek három beszökő katonát fogtak, de egyik sem volt a tettes.

Hajnali három órakor az egyik őrség jelentette, hogy két baka akart felkuszni a falon, de az őr láttára elmenekültek. Most

már bizonyos volt, hogy ők a rablók, csak el kellett fogni.

Megakarták vesztegetni a rendőrt.

A Vitéz-utcán álló rendőrszobát találkoztott két gyanús katonával, akik nagyon hangosan viselkedtek. Nemsokára megjöttek a lovasrendőrök, akikkel közölte a poszt, hogy hova tért be a két gyanús katona.

Erre utánok mentek. A katonák bajonethez kaptak, de leszerelték őket. Az egyiknek a zsebében 150 koronát találtak. Azt mondta, hogy ez öröksége neki.

Mikor azonban kivezették őket, megszólal.

— Nézze rendőr ur. Inkább odaadom magának ezt a pénzt, csak engedjen el bennünket.

De a rendőr erőlesen visszautasította a vesztegetést és előállította a két katonát.

A szembesítés.

Már virradt, mire a két katonát bekísérték. Argyelán rögtön rájuk ismert.

— Ezek támadtak meg.

Hiába is tagadtak, a tények mindent ellenük igazoltak. A vallatás alatt kiderült, hogy ki ez a Pántye Illés? Ebben az évben április 7-ére virradóra ez a katona leszurta ugyancsak a Nagypiac-téren Jaros Nagy Ferencet, akivel összeveszett Siteri Róza nevű könnyű erkölcsű nő fölött. És a hadbírótság felmentette Pántyét, jogos önvédelmet állapítva meg.

A motozás folyamán a bakkancsokból és az ingek belsejéből (bevarrták) kerültek elő a papírpénzek. Reggel 6 órakor ért véget a vallatás és akkorára beismerték a rablást. De a harmadik civil társukat nem akarták megnevezni.

A harmadik tettestárs.

A katonák vallomásuk alatt azt is beismerték, hogy tulajdonképpen a harmadik verte agyba-főbe Argyelánt. A rablást ő reá akarták kenni és azt mondták, hogy a pénzt is a harmadik rabolta el, ők tőle kapták a náluk talált és elköltött összegeket.

Ezt a harmadik rablót tegnap délelőtt sikerült elfogni Bán Demeter nevű rovott multu egyén személyében. Azonban az elrablott pénzből még így is hiányzik 300 korona, amelyről a rablók nem tudnak számot adni.

A rablást akkor határozták el, amikor látták a koreszmában, hogy Argyelánnál sok pénz van.

A két katonát még a délelőtti folyamán a várba vitték megvasalva. Remélhetőleg Pántyét most már nem fogják felmenteni. Bán Demeter az ügyészség foglya.

A megtámadt kereskedő állapota nem veszélyes. Nyolc napon belül gyógyuló sérülést állapított meg az orvos, de area nagyon csunya a sok kék véraláfutástól.

TELEFON 10-70.

LIFT.

TELEFON 10-70.

MODERN FOTOGRAFIA D A J K O V I T S
S P E C I A L I S T Á J A Nagyvárad. Sas-palota.

A közönséghez!

Egy év előtt jelentős átalakuláson ment át Nagyvárad és Biharmegye keresztény közönségének napilapja, a *Tiszántul*. A szerkesztőség újjászerveztetett, a lap megnövekedett terjedelemben s azóta mint teljesen a modern kor színvonalán álló lap teljesíti feladatát.

Nem lehet többé a nagyváradai keresztény sajtóval szemben felhozni azt a kifogást, melyet oly gyakran szoktak egyesek ürügyül használni a tisztességes sajtó pártolásának lelkiismereti kötelessége alól való kibuvásra: hogy t. i. a keresztény sajtó nem áll egy színvonalon az ellenséges sajtóval. A *Tiszántul* — és ezzel dicsekvés nélkül csak a való tényt szegez-zük le — minden tekintetben, ugy tartalom, mint terjedelem dolgában teljesen ki-állja a versenyt bármelyik vidéki napi-lappal, sőt igen gyakran valamennyit tul-szárnyalja.

Van tehát mire hivatkoznunk, mikor azzal a kéressel fordulunk Nagyvárad és Biharvármegye keresztény közönségéhez: támogassa azt a lapot, mely keresztény meggyőződésének megfelel, melyet aggodalom nélkül tehet a család asztalára, mely ennek dacára minden ízében modern, eleven, változatos — járassa a *Tiszántult*.

Panaszkodunk az ellen, hogy a közélet hovavóbb keresztényellenes irányra terelődik? Odatereli a sajtó egy része. Ne az ilyen sajtót pártoljuk tehát, hanem a magunkét.

Panaszkodunk, hogy a keresztények közt nincs összetartás? Itt van a *Tiszántul*, mely egyenesen ezt az összetartást szolgálja; seregeljünk annak zászlaja alá.

Panaszkodunk a sajtó káros kinövéséi, a revolverezés, a családi dolgok okatlan felpiszkálása, a pornografia ellen? Tessék kidobni az ilyen sajtótermékeket és bevinni a család tiszta körébe a tisztességes sajtót.

Ha a keresztény sajtó erős, ez az egész keresztény közönségnek erejét jelenti. A keresztény sajtó pedig nem mindenféle üzleteken, hanem előfizetői számában kívánja erejét biztosítva látni.

A ki tisztában van a sajtó jelentőségével és a mostani időkben a keresztény Magyarország ellen egyre hevesebben folyó támadásokkal, az már lelkiismeretében megadta a választ arra a kérdésre, támogatnia kell-e a keresztény sajtót?

Októker elseje a negyedévi előfizetések megújításának ideje; kérjük lapunk barátait, terjesszék a *Tiszántult*, szerezzenek minél több új erős harcost a keresztény sajtó tiszta lobogója alá. Októker 1-ig új előfizetőinknek lapunkat ingyen küldjük; január 1-én pedig minden előfizetőnk ingyen kapja meg a *Tiszántul* naptárát.

Tisztelettel
a *TISZÁNTUL* szerkesztősége
és kiadóhivatala.

Viharos tanácsülés.

Kétféle mérték a családi pótléknál.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága megszavazta a gyermekkel megáldott tisztviselők részére a családi pótlékot, sőt a pótlék kifizetését már két ízben is elhatározták.

A városi tanács azonban huzta-halasztotta a pótlék kiutalását.

Most végre megjött a miniszter jóváhagyása is; a főszámvevő szintén összeállította, hogy melyik tisztviselőnek mennyi jár e címen. Közben azonban egyes tisztviselők már meg is kapták a családi pótlékot.

Most végre a szegény tisztviselők joggal várhatták, hogy hozzájutnak ehhez a kis segítséghez.

A városi tanács tegnap foglalkozott a kérdéssel s arról volt szó, hogy kiutalják az összes tisztviselőknél a pótlékot.

Bordé Ferenc azon nézetének adott kifejezést, hogy módot kell keresni és találni, miszerint mindenki, aki arra jogosult, megkapja az öt illető összeget.

Rimler Károly polgármester azonban más nézetben volt. A város pénztára nincs abban a helyzetben, hogy az összeget kifizessék; sok kiadása és kevés pénze van a városnak, októker elején pedig igen nagy kiadásai lesznek a házi pénztárnak. Csak a 3 millióból lehetne kiutalni, de ez kell a tüzelraktanya építésére. Várjanak az illető tisztviselők.

Bordé Ferenc szerint a polgármester felfogása a városi pénztár szempontjából helyes, de az igazság és méltányossági szempontból nem, mert a tisztviselőknél erre a pótlékre szerzett joguk van. Ha nem utalja ki a tanács, csorbitja ezen jogot. Méltánytalan is, hogy amíg egyesek már megkapták a pótlékot, addig a többiek, akik rászorultak, várjanak.

Ezután szenvedélyes vita fejlődött ki, amelyben részt vettek a polgármester, Bordé Ferenc főjegyző, Eleméry Ferenc tanácsnok, stb.

Végre is úgy elmérgesedett a vita, hogy a polgármester határozat hozatal nélkül függesztette a tanácskozást.

Aszegény tisztviselők pedig várjanak. És ezt tartják a városházán egyforma mértéknek.

Szülők figyelmébe!

Legjobb gyermek cipők
teljes fiu kelengyék legolcsóbban

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

Masch'äl tów.

Rabbi Jismael ben Elisa, mint a Talmudban (a Mekhiltában) olvassuk, a következő példabeszédet mondotta egyszer:

— Emschol — lekha maschal — mondok neked egy példabeszédet.

Élt egyszer egy gazdag férfi, a ki kiküldötte a szolgáját a piacra, hogy halat vásároljon neki. Elméne a szolgálta és megvette a halat. A hal azonban rossz volt. Mikor az ur látta, hogy a hal romlott, mondá az ő szolgájának:

— Hanyag szolgálta vagy, büntetést érdemelsz. Válassz: vagy megfizeted a hal árát, a száz minát, vagy száz botütést kapsz, vagy megeszed a halat.

Nem sokat gondolkozott a szolgálta, hanem kibökte:

— Megeszem a halat!

Neki fogott s a felét sikerült legyűrni. Tovább sehogy sem ment. A szolgálta keservesen kinyögte:

— Nem bírom! Inkább elszenvedem a száz botütést.

Deresre huzták a szolgálta s kezdték ráolvasni a botütéseket. Már a hatvanadiknál tartottak, mikor a szerencsétlen szolgálta felkiáltott:

— Jaj, jaj, nem bírom tovább! Hagyják abba, inkább megfizetem a száz minát!

S megfizette, pedig halat is evett, meg is verték.

Előre jól meg kell gondolni, mit csináljon az ember, vonta le az épületes történetből a tanulságot a bölcs Rabbi Jismael ben Elisa.

Kohn Mór, egy a sok Kohn és a sok Mór közül, elolvasta a *Tiszántul* vasárnapi cikkét a nagyváradai rabbiság ügyéről s nem hirtelenkedte el a dolgot, mint Rabbi Jismael ben Elisa szolgálja, hanem három napig elmélkedett, mit tegyen?

Választása volt három eshetőség közt: vagy megmarad a névtelenség homályában a többi Kohn és többi Mór közt és nem ír semmit; vagy ha már okvetlenül írni akar olyasmiről, a mihez nem ért, akkor ír a bolti fiókja számára; vagy ír — ná hát hová írna máshová? — a Nagyváradai Naplóba.

Három napja volt Kohn Mórnak a választásra — és mégis úgy cselekedett, mint a bölcs Rabbi Jismael ben Elisa tökéletesen szolgálja: a legrosszabbat választotta, nem hallgatott, hanem a Nagyváradai Naplóban megszólalt.

Ha hallgatott volna, Kohn Mór is bölcs maradhatott volna élete végéig.

Kohn Mór azonban oda kapott, hol nem fészkel az agy s lecsapva a rőföt és a dupla krétát, írni kezdett.

Először is hitsorsosait védelmezi meg, a válás orthodox zsidóságot, velünk szemben, a kik a vallásos, vallását hiven megtartó zsidóságot soha nem bántottuk, ellenkezőleg, hithűségért mindig csak elismeréssel említjük. S megvédik őket a Nagyváradai Naplóban, a szabadkőművesség lapjában, mely a szegény kis Kohn Mórokat csak akkor becsüli valamire, mikor mint Kardos Marcelek nagyvállalkozók és nagy pusálások lesznek s belépnek a szabadkőmives páholyba.

Azután Kohn Mór felcsap korrektornak. Hogy magyarul nem tud, azt látjuk, mert a *Tiszántul* cikket nem értette meg. De héberül sem tud szegény

Nagyvárad Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság
Nagyvárad, Össi-tér. Gazdasági gép-, eke- és keskenyvágányu vasutak gyára; vasszerkezetek, közlő-művek, gépjavitó-műhely, műszaki-iroda. **Telefon 340. sz.**

Kohn Mór, mert egy sajtóhiba folytán rosszul kiszórt heber szót akar a Tiszántulban kijavítani s természetesen, hogy rosszul írja a korigálást is.

Ezek után egészen érthető, hogy Kohn Mór hozzászól a latin nyelv kérdéséhez s tökéletesen összezavarja a prédikálás nyelvét a mise nyelvvel. Szegény Kohn Mór; hiszen persze, nem neki ta, látták ki a latin nyelvet. De Cicero talán még sem lehet ok arra, hogy a nagyváradi orthodox zsinagógában a prédikáció nyelve a német, vagy ha jobban tessék: a jiddisch zsargon legyen? Az orthodox zsidóság egy része a német prédikáció helyett magyart kíván; s ezt irtuk meg mi is. A szertartások nyelvét egy betűvel sem érintettük. Kohn Mór ragaszkodik anyanyelvéhez, a zsargonhoz; tessék. De akkor — ej, Kohn Mór, Kohn Mór, mire ez a bujkálás Cicero nyelve mögé? Lehet ám néha őszintén is beszélni, ki vált ha muszáj. Nyomatásban ugyan nem mindig muszáj, de néha illik.

Vagy igaz! Hiszen Kohn Mór a Naplóba irt...

De mi a manónak irt Kohn Mór egyáltalán? El akarta árulni, hogy magyarul nem tud, héberül rosszul tud, latinul nem is hall, sőt német helyesírásról sincs dunsztja? Hja, akkor sejtjük, hogy Kohn Mórnak miért kedves csak a jiddisch zsargon. Maradjon meg mellette és a rőfje mellett s ne egyenesítse az orrát a csodákon és a bűnbocsánaton, mert meg találjuk tőle kérdezni, melyik hitfelekezet hívei közt, vallják azt, hogy Geld regiert die Welt? A boltól, Kohn Mór ur, jobb lesz hallgatni, barátságosan ajánljuk.

Na és a kiinduló pontról is szóljunk. Egy héber kifejezés volt, masch'ál tów. Annnyit tesz, hogy jó kívánság. Van ilyen jó kívánság a héberben sok, például: ewen rech woth ihje bebatnekhá. Mintha Kohn Mór cikkéből is eféle jókívánság szállana ki, kenetes hangok közt. Nem mondjuk, hogy hasonló jókat kívánunk, de annyit tanácsolunk, hogy ha valaki magyarul sem tud, németül sem, latinul sem, de ráadásul Kohn is, meg Mór is: akkor először tanuljon valamit és azután se szóljon okos dologhoz. Mert lehet hogy Kohn Mórnak — mint írja — volt egy inasa, akinek nem adott az Ur fejet, míg Kohnnak — legalább ő azt hiszi — adott.

Legyen hát Kohn Mórnak feje, er soll verdienen.

Csak hogy a fejet szabad ám másra is használni, nem csupán arra, hogy egy ócska kalapot nyomjon a gazdájára a tetejébe.

Kolera.

Budapest, szept. 24.

(Saját tud.) Pakalán ma több kolera megbetegedés fordult elő. A betegek közül kettő meghalt. Nagybescskereken 25 megbetegedés van. Temesmegyében eddig 51 kolera eset fordult elő 22 halálos kimenetellel.

Makó, szept. 24.

Ma Nagy Balázs kolerában meghalt. Az eset nagy riadalmat keltett, mert Nagy a postán is megfordult, ahol most dezinficiálni kell.

HIREK

□ □ □

* **A megyés püspök hazaérkezése.** Gróf Széchényi Miklós megyés püspök tegnap délbén Brém Lörcine püspöki titkár kíséretében Budapestről székhelyére hazaérkezett.

* **Népmissió Bikácson.** Népmissió lesz Mezöbikácson szeptember 27-től október 3-ig P. Varga István budapesti jézustársasági atya vezetése és a környékbeli papság segítségével mellett, kik között lesz Traska Lajos esperes-plebános nyugdíjas lelkész is, ki 18 esztendeig volt e hitközségnek plebánosa. Már is igen nagy érdeklődés mutatkozik ugy az egyszerűbb, mint az uri hívek körében még pedig nemcsak az anyaegyházban, hanem az egész környéken. E népmissiót a megyés püspök gróf Széchényi Miklós atyai gondoskodása s nemes jósága teszi lehetővé e plebánia templom száz éves jubileumának emlékére s örömére. Ugyanis ez év tavaszán volt a mezöbikácsi templom, plebánia és iskola százéves jubileuma nagy ünnepség mellett megtortva, mely alkalomra ugy a templomot, mint a plebánia és iskolák épületeit a nagyváradi Ft. I. sz. Káptalan mint Kegyur tetemes költséggel s nagy áldozatkészséggel restauráltatta Isten nagyobb dicsőségére.

* **A miniszter leirata a honvédtüzérlaktanya ügyében.** A honvédelmi minisztertől tegnap megérkezett Nagyvárad városához a leirat, a honvédtüzérlaktanya építése ügyében. A miniszter a leirat szerint elfogadja, hogy a laktanya részére átadandó terület egyezség szerinti becsértéke négyyszögmeterenként 15 koronában számíttassék fel. Tudomásul vette továbbá a miniszter, hogy a tüzérlaktanya építése 1915. május 1-re lesz befejezve s akkor adja át a város az egész laktanyát. Addig a 8-ik honvéd táborigyusezred Lugoson marad. A tervekre tett még apróbb észrevételt s kéri a részletes költségvetés felküldését.

* **Vámosy Mihály a fiatalok birája.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy az igazságügyminiszter Vámosy Mihály nagyváradi törvényszéki bírót az 1913: VII. t. c. 2. §-a alapján 1914. évi január 1-től kezdődő három év tartamára a nagyváradi kir. törvényszékhez a fiatalok ruak bírójává nevezte ki.

* **Orvosi hír.** Aufricht Ede dr gyermekorvos hatheti tartózkodásra Berlinbe utazott. Haza november 10-én érkezik, amikor újból megkezdí rendelését.

* **Nézzenek szét a külső részekben is.** A város tisztogatja az utcákat s minden mellék utat is sorba vesznek, felhívjuk azonban e hatóság figyelmét a külső területekre is, ahol szintén helyén való lenne egy kis tisztogatás. Különösen a jéggyár melléke az árapasztó csatorna, állati hulla égetőkemence környékén, ahol szenny, burján és a gyom tenyésznek, ami az egészség ügyre is rossz hatással van. Reményeljük, hogy ezen részekre is rákerül a sor.

* **Tifusz járvány Tóth Mihály birtokán.** Tegnap valósággal rémhírek terjedtek el Szalárdról. Kósza, ellenőrizhetetlen híresztelések szerint Szalárd lakosságán valósággal páni félelem vett erőt a tifusz járvány miatt. Utánna jártunk a dolognak, és megtudtuk, hogy a rémhíreknek csak részben van alapjuk. A tifusz Tóth Mihály földbirtokos tanyáján lépett fel és ott szedi áldozatait. A tanyán fellépett veszedelmes járvány igen komoly aggodalomra ad okot. Alig pár napja, hogy az első megbetegedést jelentették az orvosnak és ma már tizenkét súlyos beteg fekszik a tanyán. A járvány rohamosan terjed s nem kimél sem gyermeket, sem felnőttet. Eddig még haláleset nem fordult elő, de tekintve az esetek súlyos voltát, nincs kizárva, hogy több áldozata lesz a betegségnek. A tanyán a járási orvos és a körorvosok vállvetve fáradoznak, hogy a baj terjedését megakadályozzák és a betegeket meggyógyítsák. Nagyon sok élelmiszert szállítanak Szalárdra a tanyáról és így könnyen elnureolhatnák a betegséget, azonban a hatóság teljesen elzárta a tanyát s a baj tovább terjedésének megakadályozása iránt a legmesszebb menő óvintézkedéseket foganatosították. A baj fellépésének okát abban keresik, hogy valamelyik cseléd tifuszos egyénnel érintkezett és így hurcolta be a veszedelmet. A betegség eddig csak a cselédség sorából szedte áldozatait és remélhetőleg sikerülni is fog elszigetelni a bajt.

* **Két évig volt a miniszteriumban.** Tegnap érkezett meg a városhoz a belügyminiszter leirata az 1911. évi 60000 korona államsegély kiosztása tárgyában s azt jóváhagyta. Ugyancsak ezen iratokban intézkedik a belügyminiszter a városi hivatalnokoknak fizetési osztályokba való sorozásáról. Eszerint Báthory László fogalmazó a X. fizetési osztály I. fokozatába került volna. Ugyisintén Réz Bertalan, Horváth Géza, Kemény L. Ignác rendőrfelügyelők is. A többi hivatalnokoknál a fizetési osztályokba való sorozás pénzbeli differenciákat nem okozván a pótlékok kiutalását nem rendelte el. Itt is csak a lakbér pótlékok, a fizetési pótlékok csak felsőbb hatósági újabb rendeltet. Közli továbbá a miniszter, hogy Jablonszky Emil és társainak fizetési pótlék iránti kérelme nem volt teljesíthető.

* **Csodás hírek** keringtek tegnap a városban. Egész csuda számba ment, hogy valaki nyert állítólag 60.000 koronát. Ki az a boldog halandó? kérdezte mindenki. Meggyanusítottak egy sereg embert, de mind egyik elhárította magáról a nagy szerencsét. Féltek a hitelezőktől és a jó barátoktól, akik mindjárt jelentkeztek egy kis kölcsönért. Így aztán titokban maradt a szerencsés nyerd, aki állítólag nem is ügyvéd, nem is orvos, de még nem is fizikai személy, hanem egy takarékpénztár.

* **Rabló cigányok.** Tegnap este az Aradi-uton lévő Grün Sámuel koresmájába betért négy cigánysuhanc, hárman bort kértek, a negyedik Rostás György pedig zöld

Leitmann Dezső bank és keresk. irodája
Nagypiac, Gitye házban
megnyílt.

Mindennemü bank és kereskedelmi ügyek keresztül-
vitele a legrövidebb idő alatt.

Pénz közvetítés olcsó k a m a t mellett.

Külön osztály: élet-, baleset-, tűz- és minden más
egyéb biztosítások.

paprikát. Grűnné az ivókat bent hagyta a kocsmá helyiségében, míg Rostással bement az éléskamarájába, hogy erős zöldpaprikát hozzanak ki. Ez alatt Nádasi Rudolf, Lakatos Sándor és Mihály a könnyen hozzáférhető bolti pénzesfiókba belenyúltak és onnét egy vaskazettát, melyben 460 korona pénz volt, elemelték és megszöktek. Mikorára Grűnné a boltba érkezett, már a cigányfiukat nem találta, mire Rostás György is futásnak eredt. Grün Salamon és a varju-utcaiak üldözőbe vették a cigányfiukat. Nádasi Rudolf a Varju-utca 24. számú ház tetőjére menekült az üldözők elöl, ahonnan Nazsa János rendőr előállította őt és Rostás Györgyöt, míg a másik két cigány fiu a pénzzel együtt elmenekült.

*** Jancsó Lajos a káptalani uradalom főtisztje.** A nagyváradai kath. szert. káptalan Jancsó Lajost, a káptalani uradalom iklódi számtartóját káptalani uradalmi főtisztte nevezte ki a nyugalomba vonult Papp Imre helyébe. Ez a szép kitüntetés, amely különben a káptalani uradalmi tisztnek jelölése következtében történt, a káptalan egyik régi, érdemes tisztjét érte, aki kiváló gazdasági tudásával, buzgó munkásságával méltán rászolgált, hogy a káptalani uradalom egyik legszebb, de felelősségteljes állását ő vele töltsék be.

*** A tűzéraktanya építése.** A honvédtűzéraktanya építésére megtartott árlejtés eredménye tegnap ismét az árlejtési bizottság elé került. A főmérnök és főszámvevő számításait egyeztetette össze az árlejtési küldöttség Komlóssy József elnöke alatt. A tanácskozás nem volt nyilvános. Az árverelő küldöttség javaslatát a város tanácsa mai ülésében tárgyalja. Ekkor állapítják meg, hogy milyen javaslatot terjeszt a tanács a közgyűlés elé, az építési munkálatok kiadására nézve.

*** A jegyzők kérelme.** A jegyzők nyugdíjszabályrendeletét tudvalevőleg a vármegye törvényhatósága módosította. Az újonnan átdolgozott szabályrendelet alapján a jegyzők bizonyos kedvezményeket nyertek. Ennek ellenében azonban a nyugdíjalap javára egy bizonyos összeget kell fizetniük, még pedig 36 hónap leforgása alatt. Az utána fizetendő járulékok befizetését a szabályrendelet értelmében június hótól kezdődően kell teljesíteni. A számvevőség a nagyarányú számításokkal csak most készült el úgy, hogy visszamenőleg júniusig egy összegben vonnák le és pedig október elsején. Ha a levonások megtörténnek, a jegyzők októberben alig kapják meg fizetésüknek kétharmadát. Ezáltal oly érzékenyen lennének érintve, hogy egy havi megelhetésük forogna veszélyben. Tegnap a jegyzők egyesülete kérelemmel fordult az alispánhoz, hogy engedje meg, miszerint a fizetéseket csak október elsején kezdhessék meg. Az alispán legközelebb fog intézkedni a kérelem ügyében.

*** Megrágalmazták — öngyilkos lett.** Tegnap délután 1 órakor a Bém-utca 15. számú házban Sárközi Juliánna 32 éves varrónő, két vizespohárban leánderlevelet, zsiros szódát, és denaturált szeszt összekevert s öngyilkossági szándékból a pohár tartalmát megitta. A sérültet a mentők beszállították az izr. kórházba, ahol a nem életveszélyesen sérült leány azt adta elő, hogy egyesek rágalmozása miatt életunt lett.

*** Varjas Antal a Vigadó-mozgóban.** A város közönsége osztatlan érdeklődéssel néz Varjas Antal, a népszerű kabaré-művész vendégjátékai elé, melyeket ma kezd meg a Vigadó-mozgóban. Varjas Tóni az ő pompás karikatúrái mellett nagyszerű új dolgokat hoz, a fővárosi „Palais de Dancei” nagyszerű ujdonságait mutatja be az ő kedves humorával. A mozgóképek műsora is új és elsőrangú. Az előadások 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek. Helyárak rendesek.

Fölhívjuk Nagyvárad és vidéke vásárló közönségének b. figyelmét,

Kertész S. Sándor

női-divat, vászon és menyaszszonyi kelengyék áruházának

legolcsóbb és legmegbízhatóbb bevásárlási forrására

Kossuth-utca elején.

Helyi és vidéki telefon 10-30.

Őszi ujdonságok már megérkeztek

M. kir. államvasutások és tisztviselőknöknek 10 százalék árengedmény. Gyászkelmék nagy választékban.

x A zene kedvelő közönség szives figyelmét felhívjuk, Hamza Jenő primás újonnan szervezett 12 tagú bandájára, mely esténként a Fekete Sas kávéházban a szebbnél szebb tóttakkal szórakoztatja a közönséget. Prágai különlegességekből összeállított nagy színházi vacsora K 1:20, kicsi 80 fillér.

FLEGMAN

női-divat terme
kiváló szabásu
angol kosztümöt és franela ruhát mérsékelt árákban készít.

x Kis pipa vendéglő Szt János-utca 5. sz. Helybeliek és vidékiek találkozó helye. Társas vacsorák és összejövetelek részére külön helyiségek. Kitűnő italok, jó magyar konyha. Abonensek elfogadtatnak. Szives pártfogást kér Szujker Tamás vendéglős.

x Felhívjuk t. olvasóink figyelmét a Nagyvárad Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság lapunkban megjelenő hirdetésére. Ezen iparvállalat, mely a közelmúltban lényegesen megnagyobbított és a modern technika vívmányaival fel van szerelve, minden szakmabeli munkát, ugymint vasöntvényeket, vaszerkezeteket, kisvasuti mindennemű célra szolgáló kocsikat és ezek kellőképpen szakértő vezető mérnökök ellenőrzése mellett gyártja és rövid fennállása óta már szép sikereket ért el. A legmelegebben ajánlhatjuk tehát a káptalani és püspökségi uradalmak figyelmébe.

x Farkas-féle parkett-pasta tükör fényessé varázsolja parkettjeit! Kilója 2:40 kor. fél kilós próbadoboz 1:20 kor. Kapható: Farkas István Apolló Drogeriájában Nagyvárad. Rákóczi-ut (Fő-utca) 7. B. Fröhlich hentes üzlet mellett.

x Színházba menet találja a vásárló közönség az Aszódi-féle cukorka és csokoládé-bonbon üzleteit. Tisztelettel értesítem úgy a nagyváradai, mint a vidéki elite közönséget, hogy ő felsége Vilmos német császár legkedveltebb cukorkáit Hildebrand udv. szállító Berlinből kizárólag csakis nekem szállítja és így a cukorka szakértő közönség most már különbséget fog tudni tenni cukorka között. Cukorkáim frissnek és élvezhetőek, valamint olcsó árban számítnak. A közönség figyelmébe ajánlom Kossuth-utcai főüzletemet hol reggeltől estig a 8-főre zamatu pörkölt kávék frissen és melegen a közönség rendelkezésére áll, elkülönített kávé-pörköldömben. Vigyázatot kérek — Rákóczy-utj főüzletem a Csokoládé király mivel csak kizárólag cukorkákat árusít, egy vasárnap egész nap nyitva van a közönség kényelmére. Kugler Gerbaud cukorkák és cukrászsütemények budapesti árakkal üzletemben kaphatók. Telefon rendeléseket kérek 635-, 610-, 10-16 A legcsokélyebb mennyisége: is azonnal gyorsküldőncel haza szállítom.

* Rimanóczy-étterem, helybeli és vidéki intelligens családok találkozó helye. Estélyek, társas vacsorák és összejövetelek részére külön termek. Kitűnő italok, izletes magyar konyha. Abonensek elfogadtatnak. Szives pártfogást kér a bérlő.

x Zombor Sándor sebész-orvosi műszer, kötszer és testgyenesítő gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyben készít mindennemű fém-csiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

* Kálvária-utca 20 számú új háznál egy földszinti utcai modern 4 szobás lakás november elsőre jutányos árban kiadó.

Kováts Kálmán

mű-asztalos

Nagyvárad, Vámház-utca 33. (Gázgyárral szemben.)

Készít: egyszerű és mű-buto-rokat, teljes lakásberendezést, valamint mindennemű asztalos munkákat. Állandó raktár bel- és külföldi száraz anyagokból. Telefon 99. sz.

* **A kocsitartó közönség szives figyelmét felhívjuk ÜVEGES JÁNOS kerékgyártó munkáira Báthory-u. 9. sz. **Jutányos árak.** Meghívásra azonnal megjelennek.**

FIGYELEM! Óriási választékok iskola szerekben csak **Klein Vilmos és Társa** cégnél találhatóunk u. m. író és rajzszerkek, iskolatáska 36 fillértől, könyvszíjak 30 fillértől, továbbá fiú és leány intézetbeli felszerelésük, iskolai lüster és cloth kötények, gyermek esernyők, fiú sapkák 30 fillértől, gyermekharisnyák 20 fillértől. Téli alsóruhák, iskola munkák és mindennemű kézimunka anyagok. Csődből vásárolt 1500 drb divatos parket blousche 250 fillértől. 3000 elsőrendű férfi ing 2 koronától, galérok 20 fillértől, 30000 méter arcfátyol 20 fillértől és minden e szakmába tartozó cikkek olcsón csak a fenti cégnél szerezhetünk be, Rákóczi-ut 18.

* **Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban Hungária cipőgyár r.t.

x **Tekintettel a rossz pénzvisszonyokra** leszállítottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitzi himzés 24 fillértől. 1 m. csipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyű 30 fillértől kapható **Ungerleider Salamonnál** Szent János-utca 4. sz. alatt.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

x **Szöllős-utca 12. sz. házban** több egyszobás mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

* **Kossuth-utca 12. sz. ház emeletén** háromszobás utcai lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **Két jogász sétál a városban,** szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó áron szerezhet be mindenki **Nagy Sándor** férfi divatruha kereskedésében a **Zöldfa-utcán,** passagé-kapu mellett.

x **Az erdélyi kereskedelmi és automobilforgalmi r. t.** helybeni fiókja automobilonokban, pneumatikokban, valamint az összes automobil-felszerelési és szükségleti cikkekben **Szilágyi Dezső-utca 6. szám** alatti (telefon 13-21.) telephelyén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages **Kórház-utca 6. szám** alatt (telefon 13-52.) van, hol úgy a helyi, mint az átutazó automobilonok a legideálisabb garaget találják és egyúttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

x **Iskola idényre** torna cipők 2 koronától kezdve. Gyermek cipők 20-25 számig 2 korona, 26-28 számig 4 korona, 29-34 számig 5 korona. Fiú boksz cipő 35-39 számig 7 korona, női chevrou vagy boksz cipő 7 korona, férfi chevrou vagy boksz cipő 8 korona. Finom női parti félcipők 5 korona, divatos férfi kalapok 3 koronától kezdve **Feketénél,** Szent-János-utca, Kispipa mellett.

* **Hölgyek kényelmére** bevezette a telefont, hogy a fürdő szezonra gyorsabban lehessen hölgyeinknek a megrendeléseket feladni a **Mille Juliette** fűző-teremnél Nagyvárad Színház-u. 4. Emke mellett. **Készít:** legújabb divatu fűzőket, haskötőt, melltartót, egyenestartót stb. **Allandó nagy raktár fűzővédőkben.** Telefonszám 827.

x **Szabadkai női tambura zenekar a Korona kávéházban.** Ma és minden este a Korona kávéházban hangversenyez az országos hírnévnek örvendő szabadkai női tambura zenekar **Kurina Mátvás** karmester vezetésével egy elsőrangú erőkből összeállított tambura és énekkar, naponta változatos műsorral, a társulat magán és ének számokkal működik közre, a társulat tagjai, Szatmári Lilike, Balogh Mariska, Péchi Margi, Szűcs Annuska és Vég Micike énekesnők. Kezdetes este 8 órakor, szabad bemenet. Szives pártfogást kér **Kurina Mátvás** karmester.

x **Össi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

x **Anyám, Édes Anyam!** Ide figyeljen azt mondta a tanító bácsi, hogy a legtöbb fiú és leány az iskolatászkákat, tolltartót és könyvszíjakat a **Párizsi Bazárban** vásárolja, a Sas palotában a Szent László téren. Menjünk mi és oda, legalább gyönyörködöm a sok szép játék is ajándéktárgyakban.

Legszébb és legolcsóbb
zománctáblák

Diósy Sománál

Telefon 839.

Telefon 839.

Fogak és fogsorok úgy kauszukba mint aranyba fogtatva szájpadiás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

vizsgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

A
KOBRÁK

CZIPÓRAKTÁRBAN

RÁKÓCZI-UT 3. SZ.

az összes férfi-, női és gyermek-cipők, valamint a mellékcikkek árusítása

jutányos ár

mellett megkezdődött.

Egy jó házból való fin
tanulól

felvétetik fizetéssel

Tátray Gusztáv

kézimunka üzletében

Rákóczi-ut 4.

x **Ujhelyi Róza** nőikalap üzletét Rimanóczy-utca (Kolozsváry házba) Royal kávéházzal szembe helyezte át, hol eredeti párisi modellekből állandó választék áll a hölgyközönség rendelkezésére, mit olcsóbb boltbér mellett rendkívül jutányosan árusít.

x **Értesítés.** Tisztelettel értesítjük a n. b. rendelőinket, hogy Hatvány és Szentmiklóssy szücsök beltagja, Hatvány hosszabb külföldi tanulmányutról haza érkezett. Szives pártfogást kérünk Hatvány és Szentmiklóssy szücsök, Nagy Sándor-utca 1.

x **Erdekében áll,** hogy megrendeléseivel felkeresse **Biró László és Tsa** úri- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak, modern szabás, elsőrendű munka **Sal Ferenc** utca 17. Telefon 832 sz.

x **Vörösbör!** Nyáron a legkellemesebb ital! Literje 96 fillér. — Csodaszép mézédés **csemegezőllő**; kitűnő peccsenye és **pezsgőborok**; **kőbányai** maláta és szalon **sörök**, **MERTZ NANDOR** csemegeüzletében, Körös-utca. Telefon: 448. sz.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad Rákóczi-ut 20. (Lévai M.-féle házban.) Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legégyeszerűbből a legdiszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegezelt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, cirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev-lap hívásra azonnal megjelenek.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.

Telefon 1076.

Telefon 1076.

x **FELHÍVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szives figyelmét a most megnyílt **Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Méréselt árak. **Nagy Sándor-u. 17.**

x **A városligeti kútháznál,** közvetlen az alagút mellett egy modern, télen is lakható három szobás szőlő-lakás a hozzártartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó, vagy előnyös feltételek mellett a ház örök áron eladó. — Cim a kiadóhivatalban.

REPORTÁZ

Az üggető-verseny Nagyváradon pén-tek és vasárnap, mindenkor délután 2 órai kezdettel lesz megtartva. Mire az érdeklődők figyelmét már most felhívjuk, programja holnap jelenik meg, de már jegyek ma is válthatók, Kiss Dávid, Fehér Gyula üzletében, az érdeklődés a verseny iránt nagy. Esté tiz órakor zárták be a nevezéseket. Összesen 24 ló van benevezve. A bihar-megyei urak közül, akik eddig is futtattak, csaknem mindenkinek fog szerepelni egyikét lova. Egy-egy futamban 5-6 nevezés is van.

TANÜGY

Módszeres rajzértekezlet az ipariskolában. A vall.- és közokt. miniszter 112253-913. szám alatt kelt rendeletével Békés- és Biharvármegyéék iparisko-

lájának tanítói számára folyó hó 26, 27. és 28-ik napjain egy módszeres rajzértekezlet és vele kapcsolatos kiállítás megtartását határozta el. Ezen értekezlet vezetésére a két vármegye ipariskoláinak szakfelügyelőjét, ipariskolánk országos nevű igazgatóját: Szűts Istvánt kérte fel, akinek eddigi ismert munkássága kellő garancia arra nézve, hogy az értekezleten megjelenő mintegy 50 vidéki s 15 helybeli tanítóra nézve a tanácskozmány reális haszonnal fog birni. A három napig tartó értekezleten nemcsak a rajztanítás, hanem egyéb vitás kérdésekben is állásfoglalás fog történni, amely az iparoktatás intenzívitására döntő befolyást fog gyakorolni.

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

Akit kétszer ítélnék el.

Érdekes ügyet tárgyalt tegnap délelőtt a nagyváradai esküdtbírószék Korn Lajos táblabíró elnöke alatt. Hasznosi Mihály ült a vádlottak padján, aki egy társával együtt Fitz Albert karcagi embertől fényes nappal elvett 11 korona 94 fillért.

Az ügynek az ad jogi érdekességet, hogy ebben az ügyben már ítélt a nagyváradai kir. törvényszék, mint büntetőbírószék. Akkor a kir. ügyész vádja alapján zsarolás vétségében mondták ki bűnösnek Hasznosit és a társát, Dobos Nyika Jánost és mindkettőjüket 2-2 havi fogságra ítélte a bíróság. Hasznosi meg is nyugodott az ítéletben, a társa azonban felebbezett.

A tábla úgy találta, hogy itt nem zsarolás, hanem rablás esete forog fenn, és éppen ezért a törvényszék ítéletét hatáskör hiányában megsemmisítette, új tárgyalást rendelt el és az ügyet éppen azért, mert a rablás büntetnének esete látszott fennforogni, a nagyváradai esküdtbírószék elé utalta.

Az esküdtbírószék az esküdtek verdiktje alapján rablás büntetnében találta bűnösnek Hasznosit és elítélte ezért egy és fél évi börtönre. Az elítélt és védője, dr. Poynár István Szevér az ítélet ellen semmisségi panaszt jelentett be.

TÁVIRÁTOK

Szerencsétlenség a fővárosban Budapest, szept. 24.

Ma délután 3 órakor a Rudolftér 6. sz. alatt Fried József szénkereskedő szemet szállított és a tilalom dacára beszállt a terhervonó gépbe, melyet hibásan indított el. Utközben a kereskedő kidugta a fejét, mely a gép és a fal közé préselődött. Összeszorult fejjel szállították a kereskedőt a kórházba.

Családi dráma.

Miskolc, szept. 24.

Friedmann Gyula felesége ma szoknyáját petroliummal leöntötte és meggyújtotta. Az égő asszonyt

csak későn vették észre, mikor már oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy pár pernyi kínlás után meghalt. Tettének oka családi viszály volt.

Nyilvánosságra hozott mozgósítási intézkedések.

Szeged, szept. 24.

A bíróság ma foglalkozott Popovics Mihály szerkesztő ügyével, aki a hadsereg mozgósításáról szóló rendeleteket nyilvánosságra hozta. A bíróság Popovicsot 3 havi fogságra ítélte.

NYILTÉR

A Donát-féle

keresk. magántanfolyam.

Minden hónapban új tanfolyamok kezdődnek és pedig:

Gyors és gépirásra (vitairásra is);
Könyvvitelre, magyar és német le-
velezésre; Szépirásra, számtanra, né-
met nyelvre (társalgás).

Külön esti tanfolyamok

A tanfolyam

előkészít: összevont polgári iskolai vizsgákra;
felvessz: nyilv. isk. látogató tanulókat ism.re;
elfogad: még három középiskolai tanulót
teljes ellátásra. Zongora tanítás!

DONÁT KÁROLY
Szabadság-utca 3.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Októberi buza	— — —	10.86
Buza 1914. áprilisra	— — —	11.63
Októberi rozs	— — —	8.15
Szept. tengeri (1913)	— — —	8.83
Tengeri 1914 májusra	— — —	6.97
Októberi zab	— — —	7.65

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	824.50
Osztrák hitelrészvény	—	627.50
4%-os koronajáradék	—	81.25
Osztr. magy. államv.	—	700.—
Jelzálogbank	—	427.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	512.50
Hazai bank	—	285.—
Magyar bank	—	552.50
Keresk. bank	—	3730.—
Rimamurányi	—	695.50
Salgótarjáni kőszén	—	764.—
M. Ált. Kőszénbánya	—	1062.—
Közuti vasut	—	634.50
Városi villamos	—	359.25
Adria	—	578.—
Atlantika	—	—.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VIGADÓ mozgósínház

NAGYVÁRAD,

Fekete Sas-passage.

VARJAS ANTAL

hegedű és énekművész fellépte.

Itt először 25-én csütörtökön. Csak néhány napig.

Előadások 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

Sok meglepő ujdonság!

Cigányzene kísérettel!

A műsor teljesen fehér és irodalmi színvonalú!

Dalok, utánpótlások, komikus egyvelegek!

Nem felemlít! Rendes helyárak! Jegyek előre a tőzsdékben is válthatók.

Ezenkívül:

Dráma a villában

modern társadalmi dráma.

**Nagy sláger film!
2 órás műsor!**

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesítem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy **papi és civil ruha tökéletességét** áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalmra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel
VAJNOVSZKY KÁROLY
papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1898-BAN.

Kálvária-utcán egy üres telek eladó.

Magyarcsékei járás főszolgabírójától.

1316—1913.

Pályázati hirdetmény.

Biharvármegye magyarcsékei járásba fekvő, tasádfői körjegyzőségénél megüresedett segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat akik ezen 1000 korona fizetéssel 100 korona utáltalánnyal, s egy szobából álló természetbeni lakással javadalmazott állásra pályázni kívánnak, hogy jegyzői minőségüket igazoló bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám október hó 18-ig adják be.

A választás kitűzése iránt később fogok intézkedni.

Magyarcséke, 1913. szept. hó 21-én.

Dr. Halász Elemér,
főszolgabíró.

Tüzijáték kiállítás

özv. Kádár János-né
elsőrangú fűszer- és csemegé kereskedésében.

a legelsőbrangú különlegességek
előnyös bevásárlási forrása.

Kugler H. Gerbaud főraktára.

Telefon 85. sz.

Telefon 85. sz.

Sürgős figyelmeztetés!

Ha illatszer, piperezsappan, kozmetical, arc- és kézápolási, háztartási, hajápolási és általában mindenféle a kozmetikába vágó cikkeit a legjobból a legjobbakat ocsóbban a legolcsóbbnál akarja beszerezni, úgy kérje a harmadik kiadásban most megjelent «illatszer és háztartási értesítőket» melyet ingyen és bérmentve küld: «HEZ» illatszer és háztartási cikkek szakszervelete, nagyban és kicsinyben B.-pest, VIII., Kőfaragó-u. 7. sz.

Megszabadul a gondoktól

ha egy szórakoztató hangszert hozat

Wagner „Hangszer-Király”-tól
Budapest. József-körút 15. (Telefon.)

Hegedű, 16 drb. felszereléssel 12 korona.

Tárogató, billentyűkkel 16 korona.

Amerikai Gitár citera, kottákkal 16 korona.

Családi hangverseny harmonika 16 korona.

Mandolin vagy Guitár 16 korona.

Ebenfa fuvola 1 minőségű 16 korona.

A milánói, párisi és londoni kiállításon az első díjjal

lett kitüntetve. Javítási szakmühelyek.

Fényképes hangszerárjegyzék ingyen! Ovási! Ügyeljünk

a «Wagner» névre és a 15. házszámra.

Kályhás üzletemet

**Nagyváradon Szent János-
utca 45. szám alatt**

megnyitottam

s elvállalok e szakmába
vágó minden munkálatot.
Szíves megkeresést ker-
tesz tisztelettel

Szenágy Mihály,

kályhás.

**A
jó bornak
nem kell czéger**

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult újonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitűnő saját termésti borai, **előzékeny kiszolgálás**, szolid polgári árak. **Abonensek naponta fejeztetnek.**

Ha nincs meglegedve

szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TARSÁ** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalni és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

LÉVAI MÁRTON

r.-t.

**sirkőraktára és
kőfaragó telepe**

**Nagyvárad
Kákóci-u. 20.**

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölniviz, kölniviz-pouder és kölniviz-szappan.

Kapható drogériákban gyógyszerárakban és illatszertárakban.

Ne tessék elfogadni

Kölniviz-szappant, kölnivizet és pudert, ha nincsen rajta az eredeti és egyedül valódi, de sokszor utánzott **JOHANN MARIA FARINA Gegenüber dem Rudolfsplatz**. Akkor sem kell elfogadni helytelen és utánzott kölnivizet, kölniviz-poudert és **kölniviz-szappant**, ha az itt jelzett eredeti készítmény nem volna kapható az ön lakhelyen, mert a világhírű cég magyarországi képviselője:

Holczer Emil Zoltán, Budapest, VIII. ker., Szigetvári-u. 16. szám

egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli hol szerezhető be az

eredeti minőség.

Kapható Nagy-Váradon: Farkas István és Darvas István drogeriájában.

A *Katholikus Népszövetség* *nagyváradai szervezete.*

CÉL: a keresztény polgárok tömörítése minden romboló áramlattal szemben; a vallásos és hazafias érzés istápolása, a keresztény közönség közt az összetartás fokozása.

JELSZÓ: a szeretet egyesít, az egység erőt ad.

Tagsági díj egy évre 1 korona, melynek fejében a tag megkapja a havi füzeteket, naptárt ingyen jogi tanácsadásra tarthat igényt s részt vehet a Népszövetség ünnepélyein és értekezletein.

A *Katholikus Népszövetség* *jogvédő irodája.*

A népszövetségi tagoknak ingyen ad jogi tanácsot minden közigazgatási, peres, perenkívüli, telekkönyvi, adóügyben stb.

Hivatalos órák: minden pénteken délután 6-tól fél 8-ig.

Hivatalos helyiség: a Katholikus Kör könyvtári helyisége.

Népszövetségi Hitelszövetkezet

Célja a népszövetségi tagok takarékoságát előmozdítani és tagjait az alapszabályokban körülírt határok közt segíteni.

Heti 20 filléres befizetések mellett működik.

Hivatalos helyisége a Katholikus Kör könyvtári helyiségében van, a hol a heti befizetések minden héten hétfőn és csütörtökön d. u. 2—5 óra közt eszközöltnak.

A *Katholikus Népszövetség* *biztosító osztálya.*

Előnyös feltételek mellett elfogad **életbiztosításokat** tőkére vagy életjáradékra, halál vagy elékezés esetére. Elvállal továbbá

leánykiházásítási és fiúellátási biztosításokat is.

Elfogad biztosításokat:

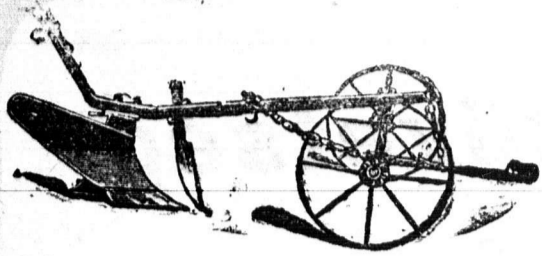
tűz, villámcsapás, légszesz- és kazánrobbanás által okozható károk ellen.

Törés által okozható károk ellen, **szállítmányi** károk ellen, betöréses **lopás-, jég-, baleset-, szavatossági** károk ellen.

Óvadékbiztosításokat, sikkasztás elleni, valamint **állatbiztosításokat,** végül úti-podgyászbiztosítást.

Általában foglalkozik a **biztosítás minden ágazatával,** a lehető legolcsóbb feltételek mellett.

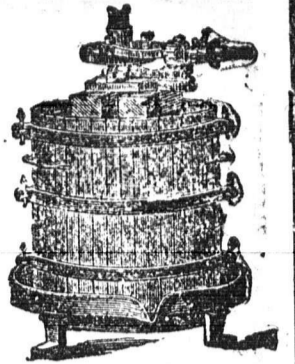
Részletes felvilágosítással a csoportvezetők, illetve a biztosító osztály (Kath. Kör (pülete) szolgálnak.

Ekék, vasboronák őszi szántásra

előnyös árban, készpénzfizetés mellett a GITYE-gyárban kaphatók.

Terménytisztító rosta aratási idényre gyári árban. Borprések, szőlőszúrók már most megrendelhetők jutányos árban présfelülnyomóval, ezek mind készpénzfizetés esetén olcsó árban. Minden darab szavatossággal.

Gitye Demeter Fia gépgyára Nv. Nváradon. Templom-tér

Melocco Péter cementárugyár és építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyváradfi fióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt:

Szabadalmazott géppel gyártott karmantyas portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és az ahhoz való idomdarabokat, csömöszölt és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kútgyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, műkö- és cementárugyár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal:

Utcák és házak csatornázását, hidak és vízmedencék szakzerű építését. Nagyobb vállalatoknál tervekkel és költségvetéssel szolgál.

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

Fontos értesítés!

Tisztelettel értesítjük a nb. közönséget, hogy illatszer és háztartási üzletünket a folytonos emelkedő forgalom akadálytalan lebonyolítása céljából, kénytelenek voltunk tetemesen

megnagyobbítva áthelyezni: Budapest, VIII., Köfaragó-utca 7. szám alá, ahol ezentul mindennemű szakmánkba vágó igényeket továbbra is a legkifogástalanabbul elgithetünk ki.

Figyelem! Tekintve, hogy reményünket, igen tisztelt vevőkönoségünk b. pártfogásával minden tekintetben valóra váltotta, amit mi viszont méltóképen honorálni akarunk, elhatároztuk, hogy ezentul minden hónapban egy ingyen bevásárlási napot rendezünk.

Mint hogy ezen ingyen nap feltételeit itt részletezni, helyszűke miatt, nem lehet. Kegyeskedjék erre vonatkozó részletes körlevelünket kérni, melyet a most megjelent 24 oldalas illatszer és háztartási értesítőnkkel együtt kívánatra bárhová, ingyen és bérmentve megküldünk. Címünk:

Parfumerie „Hez“ illatszertár és háztartási cikkek szaküzlete, Budapest, VIII., Köfaragó-utca 7. szám.

10.000 pár harisnya kerül eladásra! alábbi olcsó árak mellett.

3 pár kötött zokni 78 fill., 3 pár csikos zokni 1 kor., 3 pár női harisnya 1 kor., 3 pár gyerek zokni finom 1 kor., 3 pár gyerek patent harisnya 1 kor. Flor és selyem harisnyák igen olcsón. Férfi ingek jó minőségben 1-94 kor., női ingek 1-94 kor. Zsebkendők drb. 6 fillértől. Nyakkendők, ridikulók 30 fillértől.

Klein Sándor és Társa Rákóczi-ut 14.

NYIBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

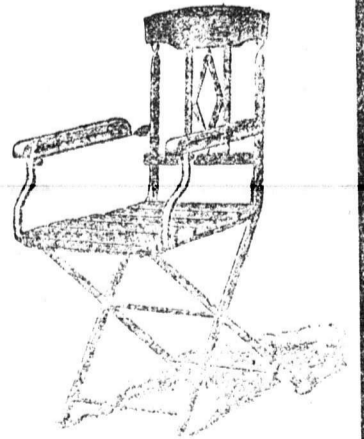
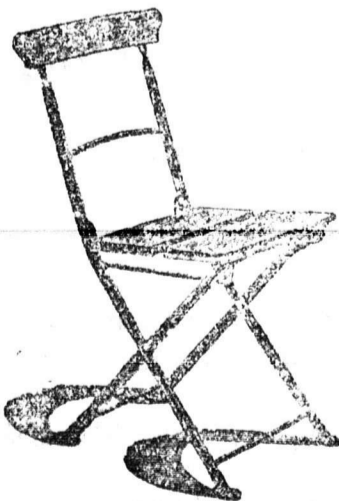
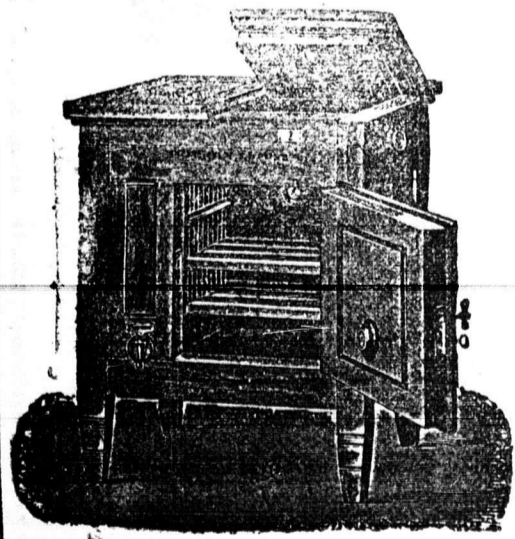
Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

JEGSZEKRENYEK | kerti vasbútorok, valamint konyha-fabútorok is u. m.: konyha kredenz, FAGYLALT-GÉPEK és FORMAK | asztal, szék, zsámoly, teknő és az összes konyha berendezések

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390 szám.